

„Az előadás tartalma és a hozzátartozó dokumentáció általános jellegű és nem tekinthető számviteli vagy egyéb tanácsadásnak.”

A csalás, megtévesztés, visszaélések és szabálytalanságok feltárása könyvvizsgálat folyamán

Pintér Zoltán CFE,
Ernst & Young, Vezető menedzser,
Okleveles nemzetközi visszaélés-kockázatkezelési szakértő

Magyar Könyvvizsgálói Kamara – 2012 November 12.

Definíció

- ▶ A vállalati visszaélés* olyan
  - ▶ **szándékos** cselekedet,
  - ▶ amelyet egy vagy több, a szervezet vezetői, munkavállalói vagy a szervezettel kapcsolatban álló harmadik felek közül kikerülő személy követ el,
  - ▶ a **félrevezetés** eszközeit alkalmazva,
  - ▶ **nem jogos** vagy **törvénytelen** előny (anyagi, információ) megszerzése érdekében.
- ▶ A visszaélés az elkövetésre **alkalomként** felfogott **motiváló** tényező, illetve **nyomás** és a cselekedet **önigazolásának** egysége.

A csalás jellemzői

(240 témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard)

A nemzetközi könyvvizsgálati standardokkal összhangban lévő könyvvizsgálatot végző könyvvizsgáló felelős azért, hogy kellő bizonyosságot szerezzen arra vonatkozóan, hogy egészében véve a pénzügyi kimutatások nem tartalmaznak akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást.

A nemzetközi könyvvizsgálati standardok szempontjából a könyvvizsgáló azokkal a csalásokkal foglalkozik, amelyek lényeges hibás állításhoz vezetnek a pénzügyi kimutatásokban.

A szándékos hibás állítások két típusa releváns a könyvvizsgáló szempontjából: a beszámoló-készítés során elkövetett csalásból eredő hibás állítások és az eszközök elsikkasztásából származó hibás állítások.

Néhány adat

- ▶ A visszaélésért magas árat kell fizetni
  - ▶ Árbevétel 7%-a*
  - ▶ A veszteségek legalább 50 %-t sosem sikerül visszaszerezni**
- ▶ A megelőzés jobb, mint az utólagos helyreállítás
  - ▶ Azon vállalatok, amelyek a már bekövetkezett visszaélések által érintett belső kontrollokat nem fejlesztik, valószínűleg hasonló visszaélés áldozatai lesznek**
  - ▶ A vállalatok pusztán 50 %-a rendelkezik valamilyen visszaélés megelőzéssel kapcsolatos belső szabályozással

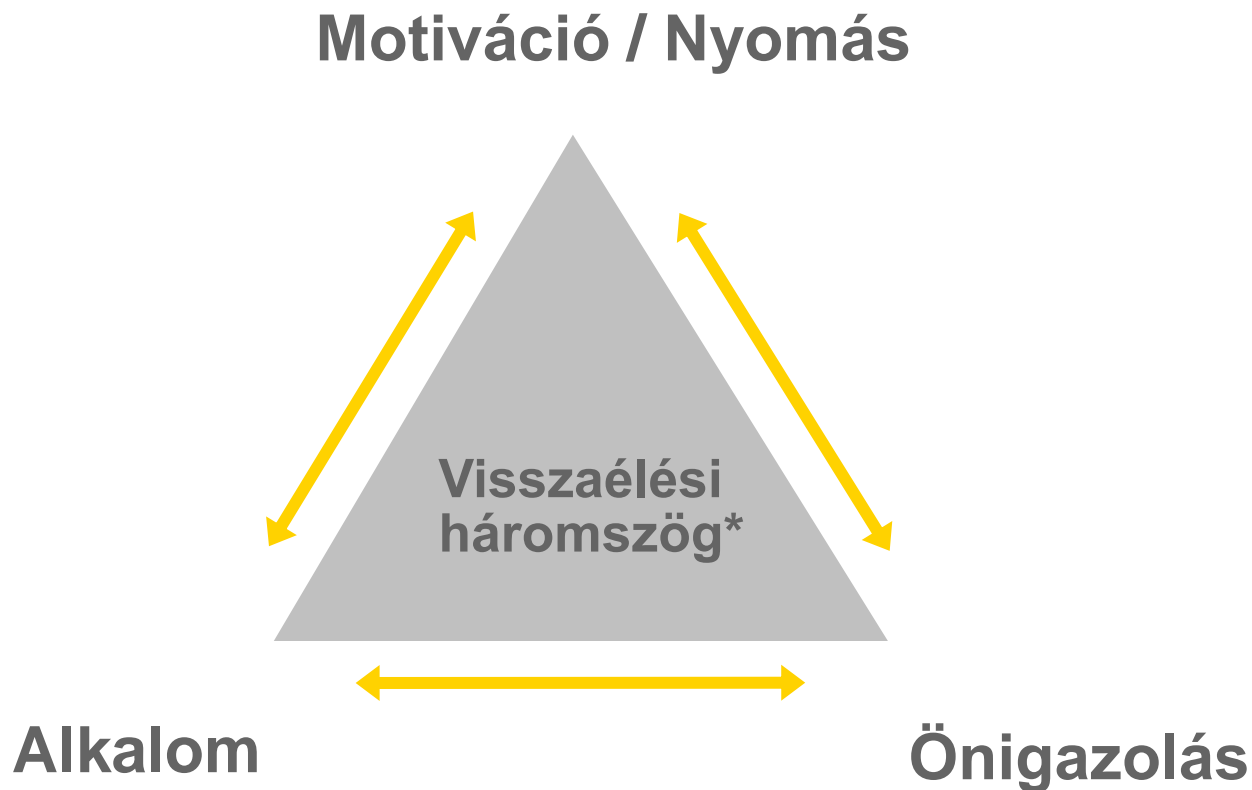
Figyeljünk a belső emberekre!

- ▶ A vállalati visszaélések 85%-t belső személy követi el**

Forrás: *Association of Certified Fraud Examiners, ** Ernst & Young 8th International Fraud Survey

Visszaélési háromszög

---

*Forrás: *Occupational Fraud and Abuse*, Joseph T. Wells, Obsidian Publishing Company, 1997

Motiváció / Nyomás

- ▶ A visszaélés sokszor az egyénre nehezedő nyomás következménye
- ▶ Mint például:
  - ▶ Pénzügyi nehézségek
  - ▶ Az egyén a lehetőségeit meghaladó életvitelt folytat
  - ▶ Magánéleti problémák
  - ▶ A vezetésre nehezedő nyomás
  - ▶ Szerencsejáték, drogok, alkohol
  - ▶ Munkahelyi nyomás (bosszú, elismertség)
  - ▶ Egyéb (társadalmi elismertség)

Alkalom

- ▶ Az egyén bizalmi pozíciót tölt be és a kontroll-szervezet adott hiányosságával tisztában van (**információ**), és
- ▶ A visszaélés elkövetésével kapcsolatos tudás birtokában van (**képesség**)
- ▶ Példák
  - ▶ A visszaélés kiszűrését szolgáló ellenőrzés hiánya, illetve annak megkerülése
  - ▶ A teljesítmény színvonalát nem lehet megítélni (szabvány hiánya)
  - ▶ Elkövetők fegyelmezésének hiánya (retorzió hiánya)
  - ▶ Információhiány (káosz)
  - ▶ Tudatlanság, apátia és alkalmatlanság
  - ▶ Ellenőrzési útvonal hiánya
  - ▶ Informatikai kijátszása, illetve kijátszhatósága
  - ▶ Felelősségek szétválasztásának hiánya

Önigazolás

- ▶ A hozzáállás, a jellem, illetve adott etikai értékek megengedik, hogy az egyén tudatosan és szándékosan tisztességtelen cselekedetet hajtson végre
- ▶ Többnyire három dologra vezethető vissza: 1) nem bűncselekmény, 2) jogosság, 3) nem teljes körű felelősségre vonás
- ▶ Példák
  - ▶ A szervezet tartozik nekem
  - ▶ Csak kölcsönveszek
  - ▶ Senkinek nem fáj
  - ▶ Többet érdelek
  - ▶ Jó célt szolgál
  - ▶ Valamit fel kell áldozni
  - ▶ Mindenki ezt csinálja

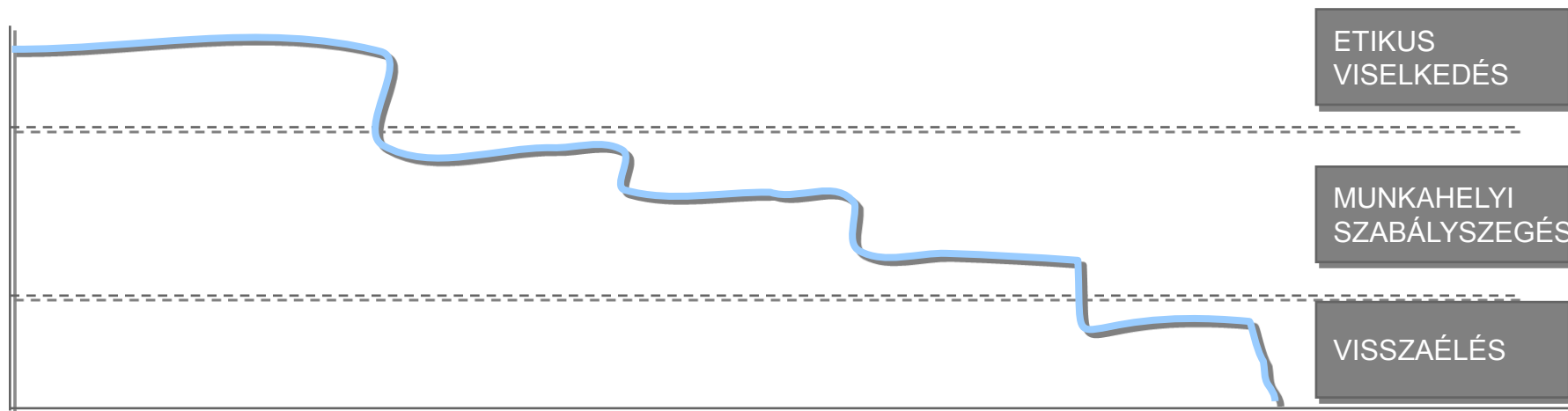

A visszaélés típusai

Visszaélési séma	Leírás
Összeférhetetlenség	"Szállítóban vagy vevőben meglévő közvetlen vagy közvetett munkavállalói érdekeltség következtében - azok jogosulatlanul, magasabb áron megbízást kapnak - alvállalkozóként kapnak megbízást - a szállítók fiktív vagy hiányos, hibás teljesítményt végeznek - a vevők, ügyfelek indokolatlan kedvezményekben részesülnek"
Megvesztegetés	Egy lehetséges megvesztegetés közvetlen vagy közvetett kérése, felajánlása, adása vagy elfogadása, illetve ezek kilátásba helyezése, amely elfogadójának a megfelelő köteleességteljesítését vagy magatartását meghiúsítja.
Nem jogos előnyök illetve juttatások	Jogtalan előny (juttatás) vagy ezek kilátásba helyezése, amely elfogadójának a megfelelő köteleességteljesítését vagy magatartását meghiúsítja.
Gazdasági zsarolás	A vállalat munkavállalója üzleti partner vagy harmadik személy a vállalattal szemben döntések meghozatalát ellenszolgáltatás fejében köti ki, és ennek elmaradása esetén valamilyen retorziót helyez kilátásba.
Pénzeszközök eltulajdonítása, illetve „lefölözése”	"A Vállalat munkavállalója a Vállalat tulajdonát képező pénzeszközt - eltulajdonít (pl. pénztárból, vagy értékesítésből származó bevételt nem fizeti be a pénzárra) - nem megfelelő kedvezményezett számára utal"
Készletek, tárgyi eszközök és egyéb eszközök eltulajdonítása, illetve nem megfelelő használata	"A Vállalat munkavállalója készleteket, és egyéb eszközöket (Tárgyi eszközöket) - leplezetlenül eltulajdonítja- leplezetten (pl. hamis kivezetés, személyes célú beszerzés) eltulajdonítja - nem vállalati célra használja"
Pénzügyi jelentések manipulálása	A Vállalat munkavállalója meghamisítja a beszámoló adatait, annak érdekében, hogy az ne a valós képet mutassa be
Nem pénzügyi jelentések manipulálása	A Vállalat munkavállalója nem pénzügyi jelentések valóságtartalmát változtatja meg.
Információval való visszaélés	A Társaság üzleti titkainak, bizalmas információinak szándékos továbbadása illetéktelenek számára.

Hogyan viselkedik a munkavállaló, ha kontroll nélkül hagyják ?

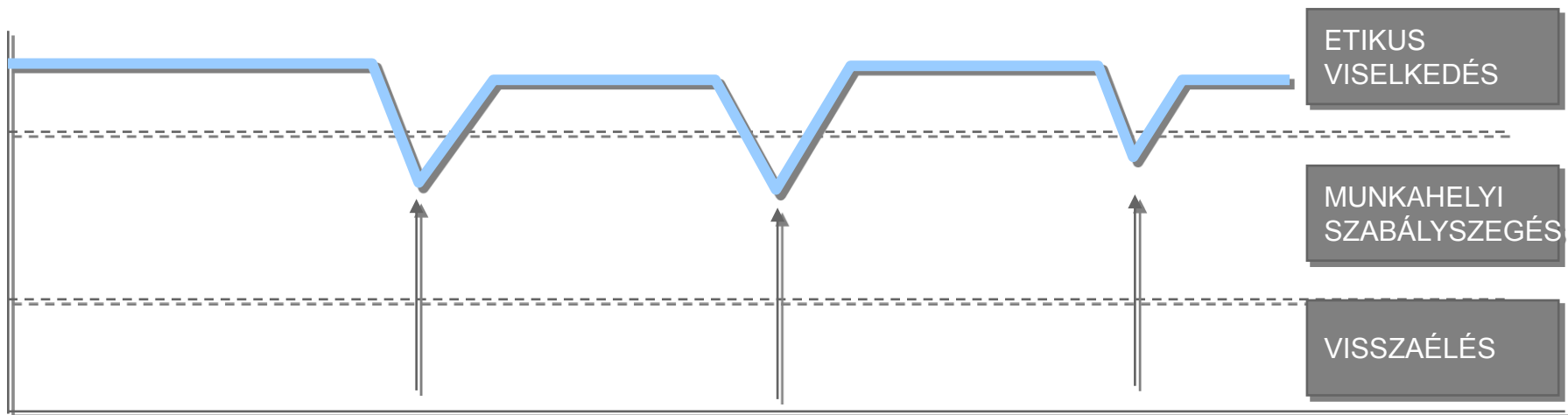
Teszteli a határait...

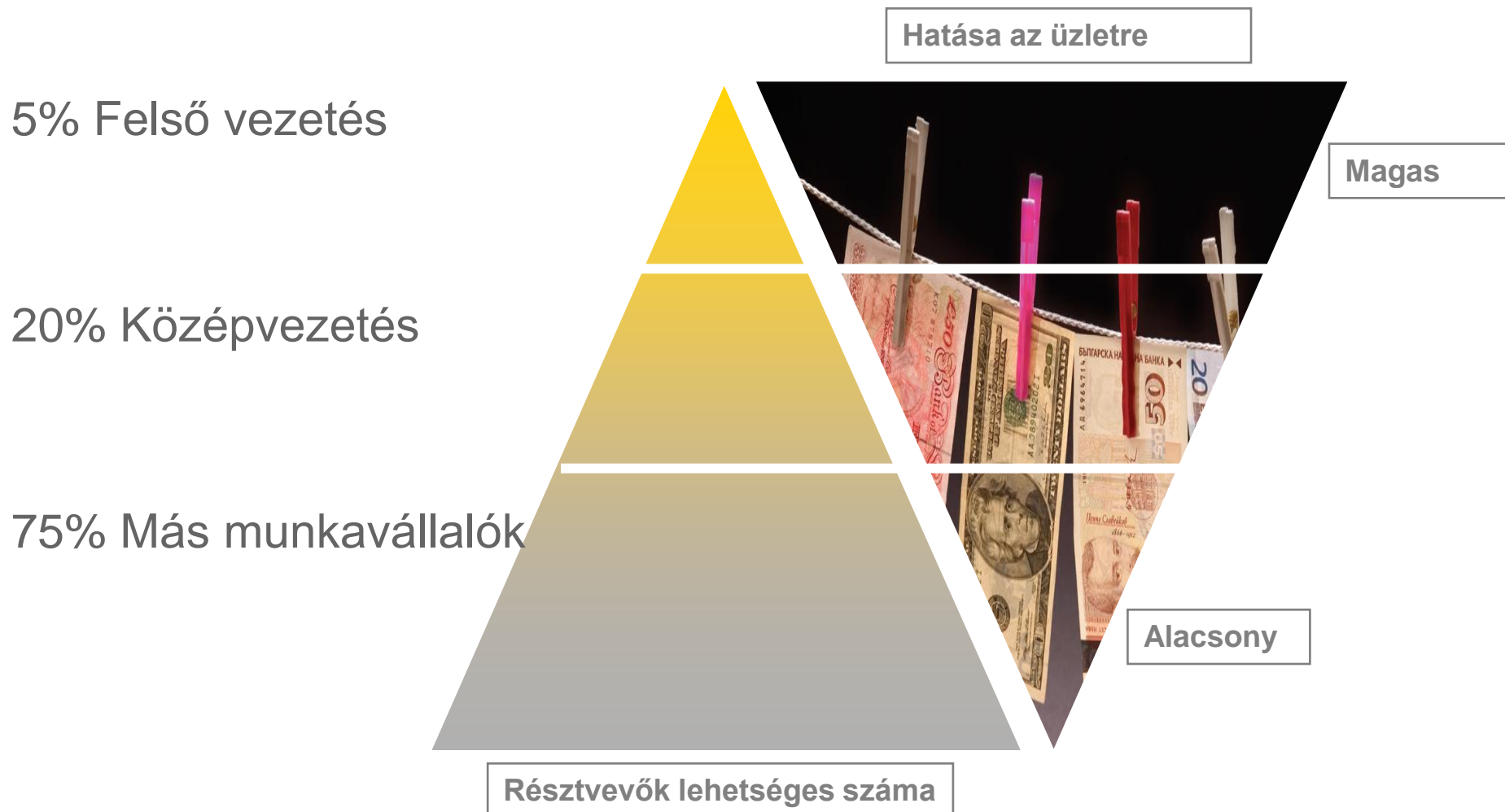
Megelőzés

Megerősített kontroll-környezet:

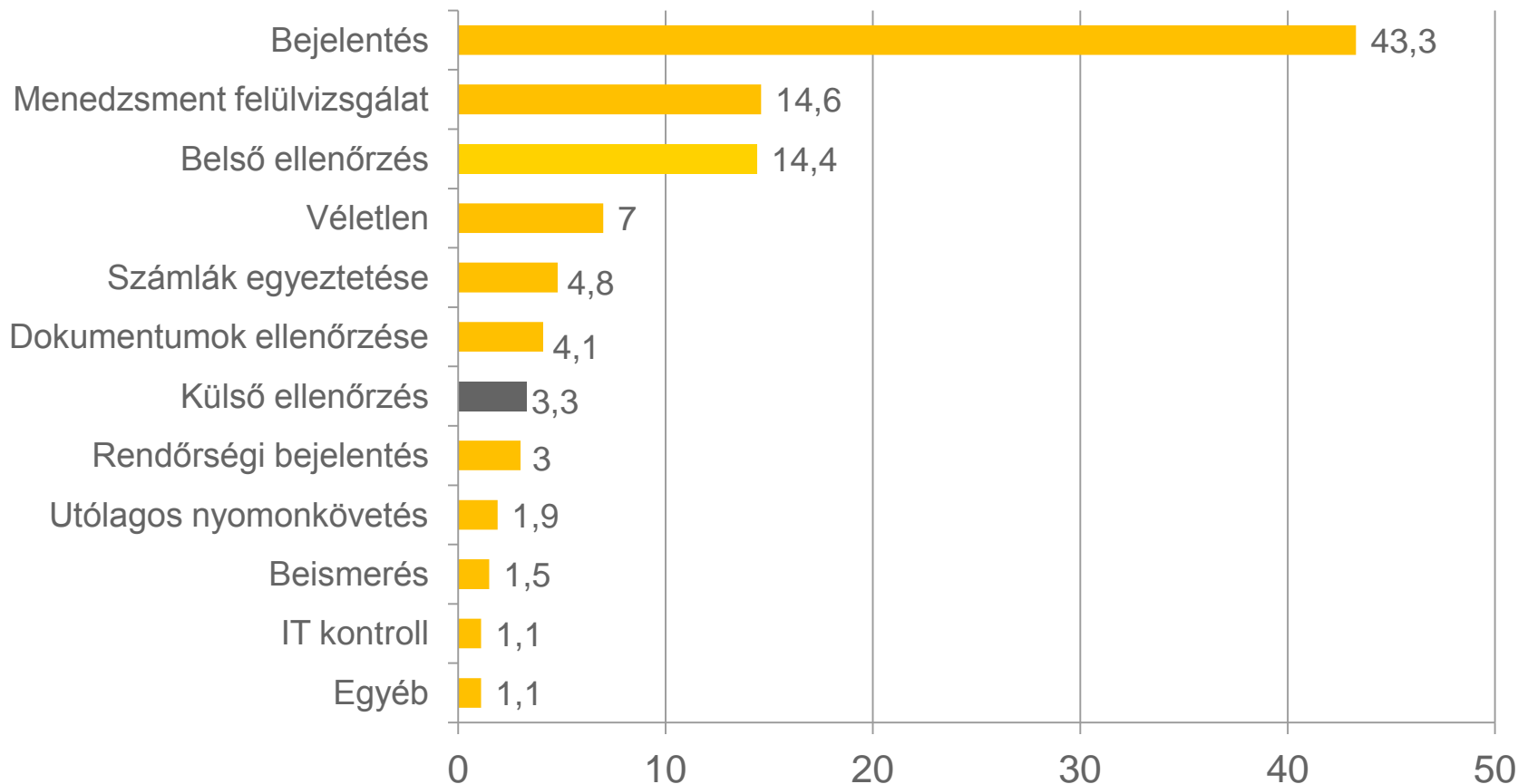
- ▶ Maga a preventív üzenet már sokat számít.
- ▶ A kontrollok folyamatos, alapos ellenőrzése tovább növeli a visszatartó erőt.

Statisztika az elkövetőkről

Hogyan derül fény a visszaélésekre?

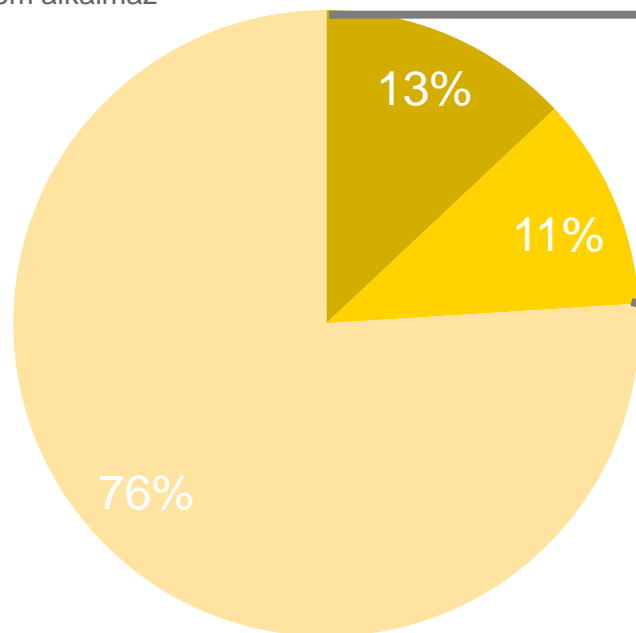

Forrás: ACFE Fraud report to the Nation 2012

Etikai kódex a magyar vállalkozások körében

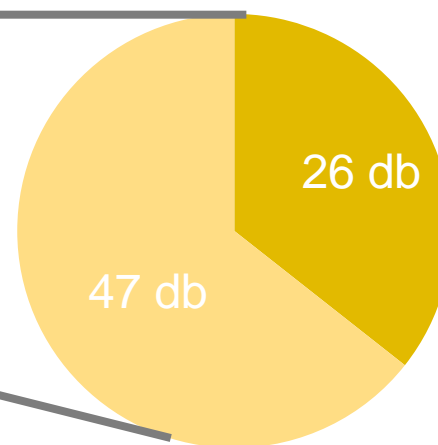
Etikai kódexszel rendelkező cégek (%) – 2011*

- Anyavállalattal közös
- Saját etikai kódex
- Nem alkalmaz

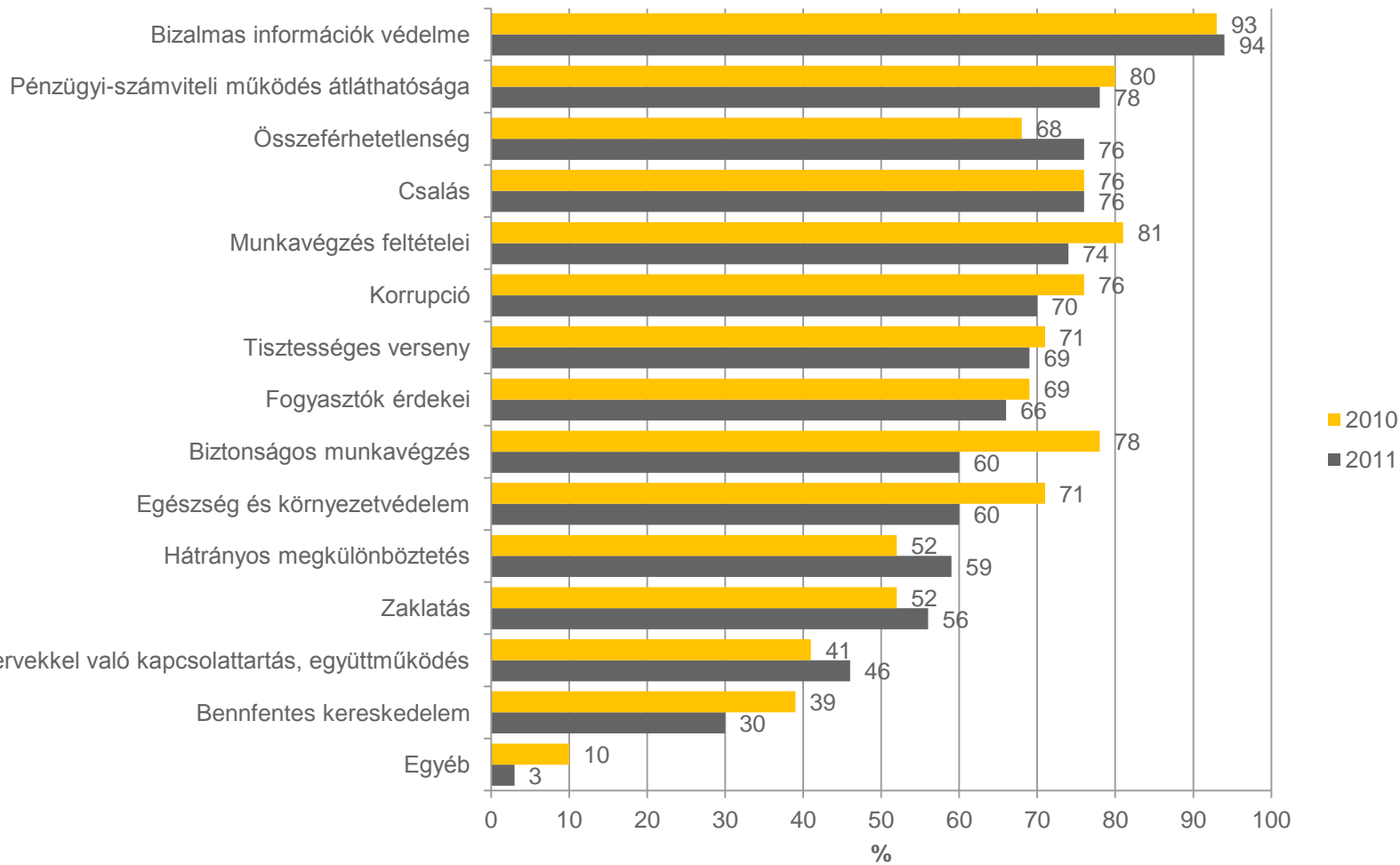
Etikai forródrót alkalmazása az etikai kódexszel rendelkező cégek körében (db) – 2011*

- Alkalmaz

* Forrás: *Integritás és korrupciós kockázatok a magyar vállalati szektorban – 2011*

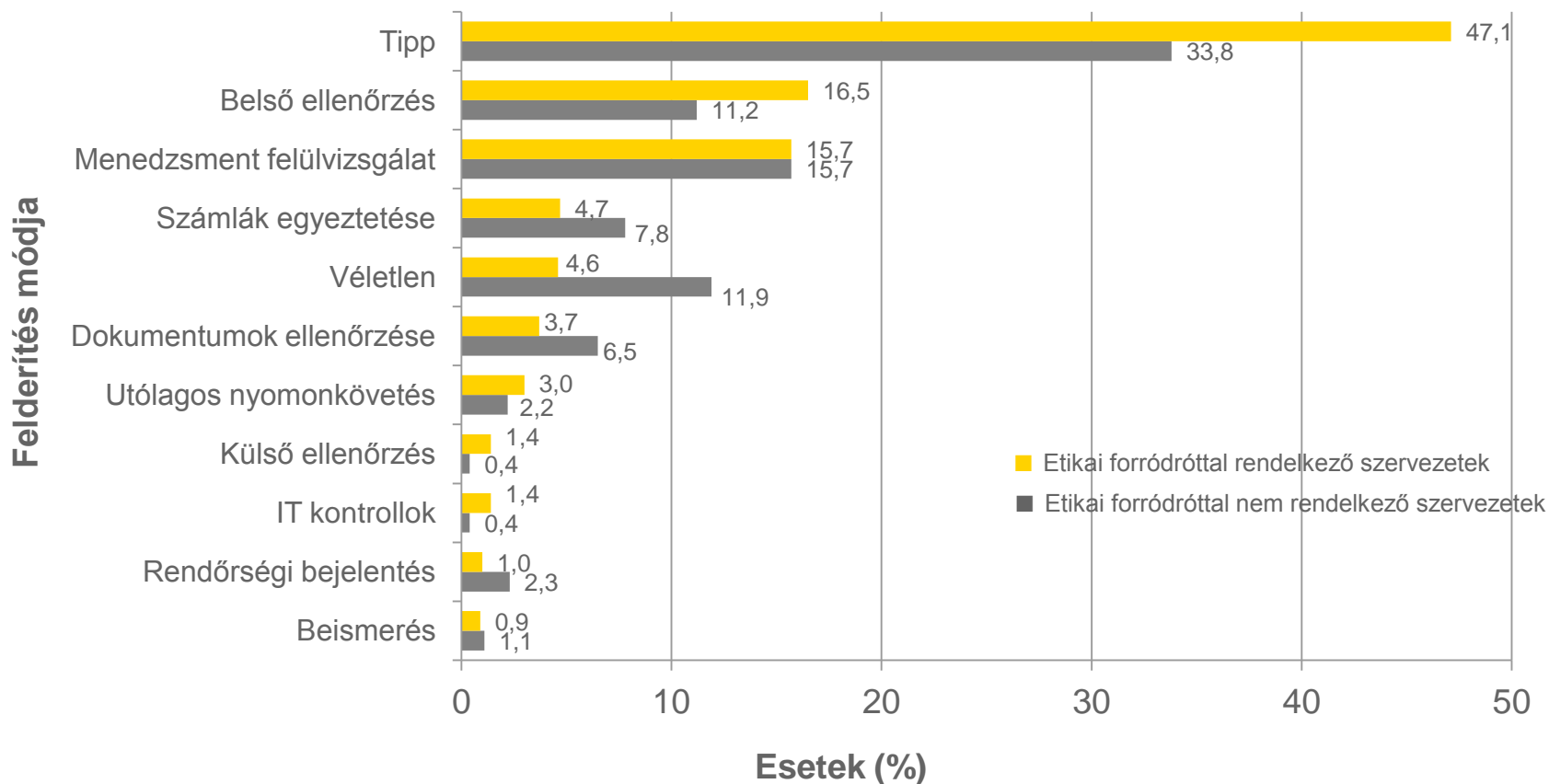
Az etikai kódexek által szabályozott témák, és azok szabályozottságának aránya az etikai kódexszel rendelkező cégek körében, százalék, 2010-2011

Forrás: E&Y, GVI

Etikai forródrót hatása - visszaélési sémák felderítése

Etikai forródrót hatása

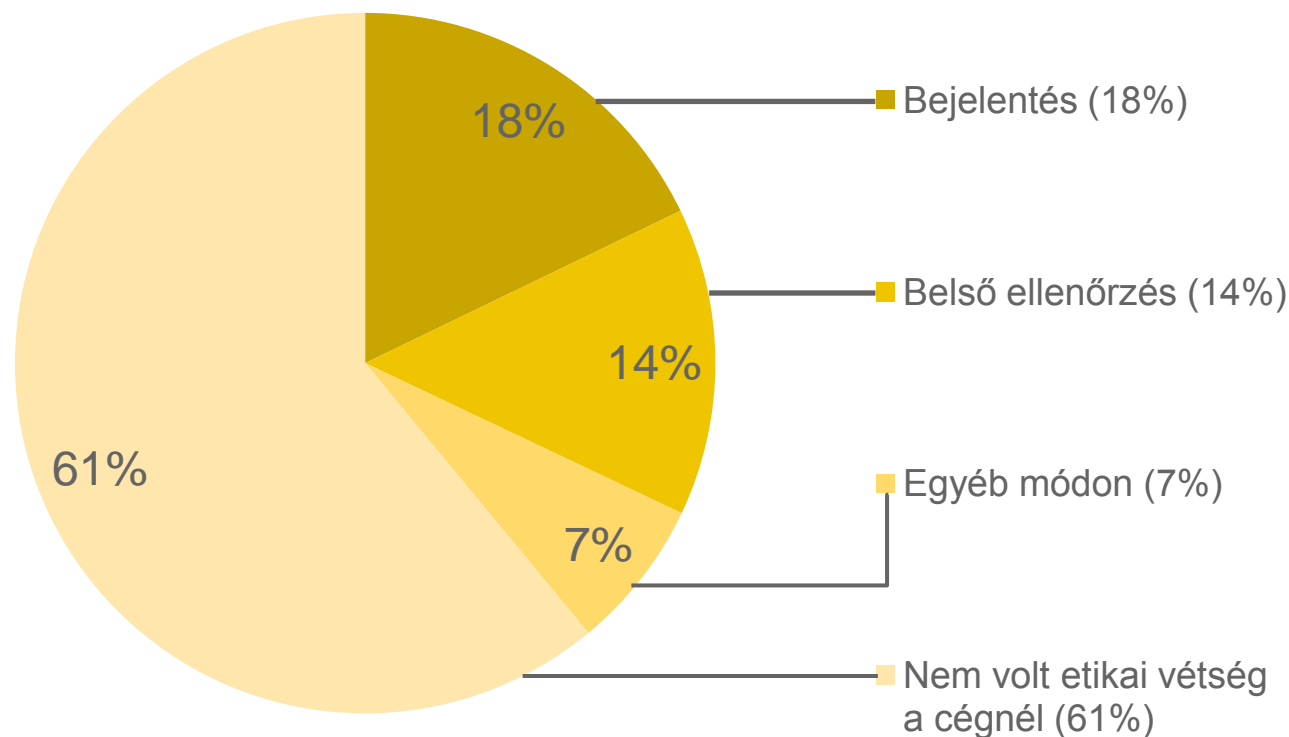

Forrás: 2010 Association of Certified Fraud Examiners, Inc.

Etikai vétségek feltárása

Etikai vétségek feltárásának forrása (%) - 2011

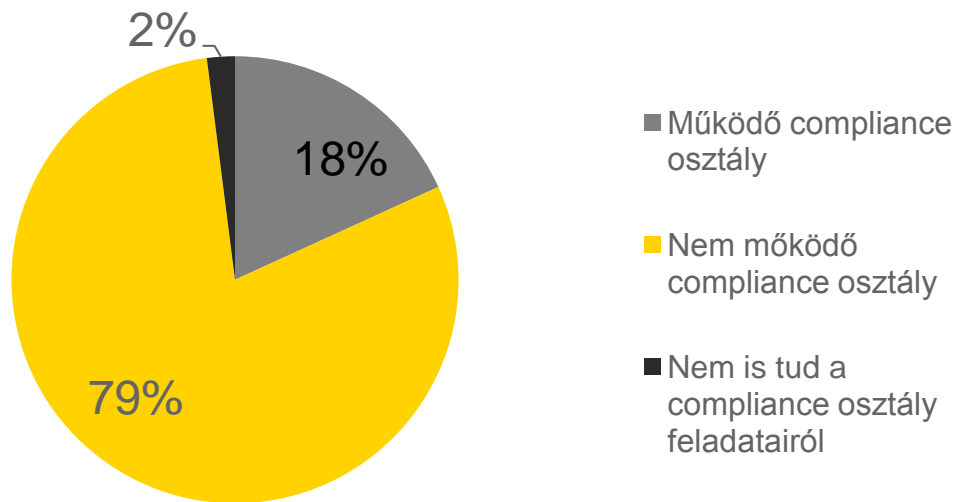

K: Fordult már elő etikai vétség az Önök cégénél?

Forrás: MKIK GVI - Integritás és korrupciós kockázatok a magyar vállalati szektorban – 2011

Compliance osztály

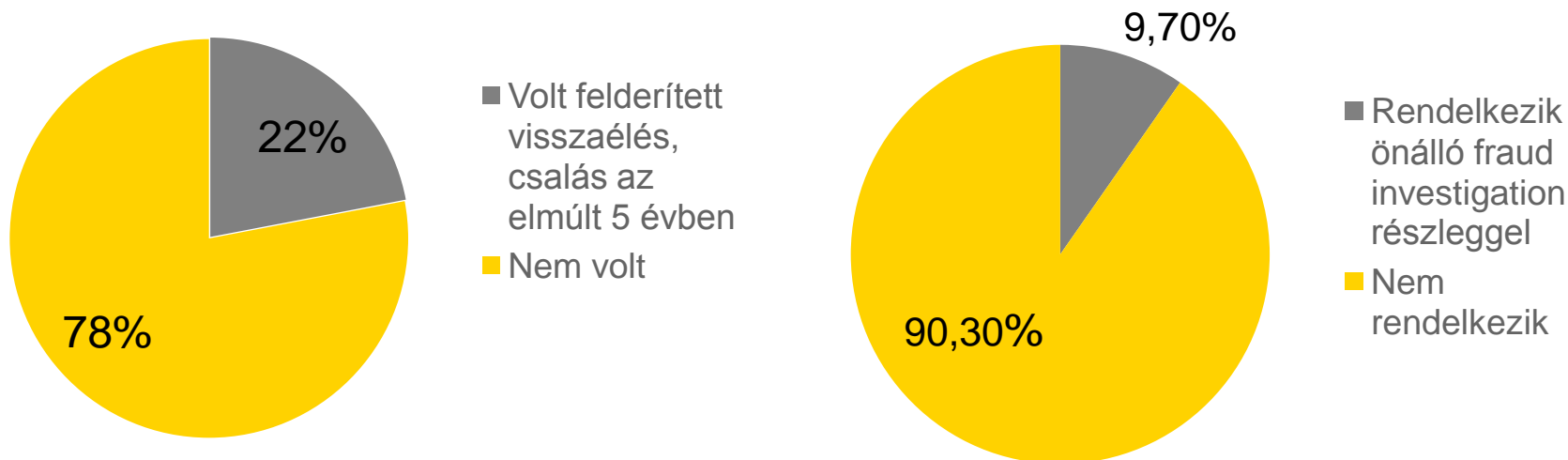
- ▶ A megfigyelt vállalatok **18 százalékánál működik** a belső szabályok betartásának ellenőrzéséért felelős megfelelési (compliance) osztály, illetve csoport, **79 százalékuknál nem működik** ilyen, a megkérdezett vállalatvezetők **2 százaléka pedig nem is tudta, hogy mi ennek az osztálynak a feladata**. Jelentős változást nem tapasztalhatunk az elmúlt évhez képest, amikor a megkérdezett cégek 17 százalékánál működött compliance osztály.

K: Van-e compliance osztály: megfelelőségi ellenőrzéseket végző osztály, illetve részleg az Önök cégénél?

Forrás: MKIK GVI - Integritás és korrupciós kockázatok a magyar vállalati szektorban – 2011

Felderített csalás, visszaélés és ezek kezelése

K: Volt-e felderített visszaélés, csalás az utóbbi öt évben az ön cégénél?

Forrás: MKIK GVI - Integritás és korrupciós kockázatok a magyar vállalati szektorban – 2011

A Csalásellenesség Index – a csalás és visszaélés megakadályozása érdekében tett vállalati lépések gyakorisága

	Az adott lépést alkalmazó cégek száma	Adott lépést alkalmazó cégek aránya a teljes mintában (%)
Van a cégnél a csalások, visszaélések megelőzésével illetve felderítésével foglalkozó önálló részleg (<i>fraud investigation</i>)	29	9,7
Van a cégnél a visszaélés-kockázatkezeléssel foglalkozó szabályzat	36	12,0
Van követendő eljárásrend arra az esetre, ha a cégnél csalásra, visszaélésre utaló jelet tapasztalnak	97	32,3
Van külön eljárásrend arra az esetre, ha a vizsgálat során valamely munkatárs érintettsége merül fel	33	11,0
Az esetleges visszaélések felderítése során számításba vesznek elektronikus dokumentumokat, leveleket mint esetleges bizonyítékokat	127	42,3
Jól ismeri az elektronikus csalásfelderítés lehetőségeit	27	9,0
Vannak olyan eljárásrendek, melyek megakadályozzák, hogy a kilépő dolgozók céges állományokat mentsenek külső adathordozókra vagy másképpen vigyék azokat magukkal	72	24,0

Megjegyzés: A táblázatban egymástól függetlenül választható lépések szerepelnek, így az arányok összege nagyobb, mint 100%.

Forrás: Ernst&Young – GVI kutatás 2011

A könyvvizsgáló felelőssége

„ A nemzetközi könyvvizsgálati standardokkal összhangban lévő könyvvizsgálatot végző könyvvizsgáló felelős azért, hogy kellő bizonyosságot szerezzen arra vonatkozóan, hogy egészében véve a pénzügyi kimutatások nem tartalmaznak akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást. „

A könyvvizsgáló célja

---

hogy:

- (a) azonosítsa és felmérje a pénzügyi kimutatások csalásból eredő lényeges hibás állításainak kockázatait

- (b) elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezzen a csalásból eredő lényeges hibás állítás becsült kockázatairól a megfelelő válaszok megtervezésén és megvalósításán keresztül, továbbá

- (c) megfelelően válaszoljon a könyvvizsgálat során azonosított csalásra vagy gyanított csalásra.

Követelmények

---

1. Szakmai szkepticizmus
2. A megbízásért felelős munkacsoport megbeszélése
3. Kockázatbecslési eljárások
4. Csalásból eredő lényeges hibás állítások kockázatainak azonosítása és becslése
5. Válaszok a csalásból eredő lényeges hibás állítás becsült kockázataira
6. A könyvvizsgálati bizonyíték értékelése
7. Ha a könyvvizsgáló nem tudja folytatni a megbízást
8. Írásbeli nyilatkozatok
9. Kommunikáció a vezetés felé és az irányítással megbízott személyekkel
10. Kommunikáció a szabályozó és a végrehajtó hatóságok felé
11. Dokumentálás

Követelmény – I.

Szakmai szkepticizmus (220 számú standard)

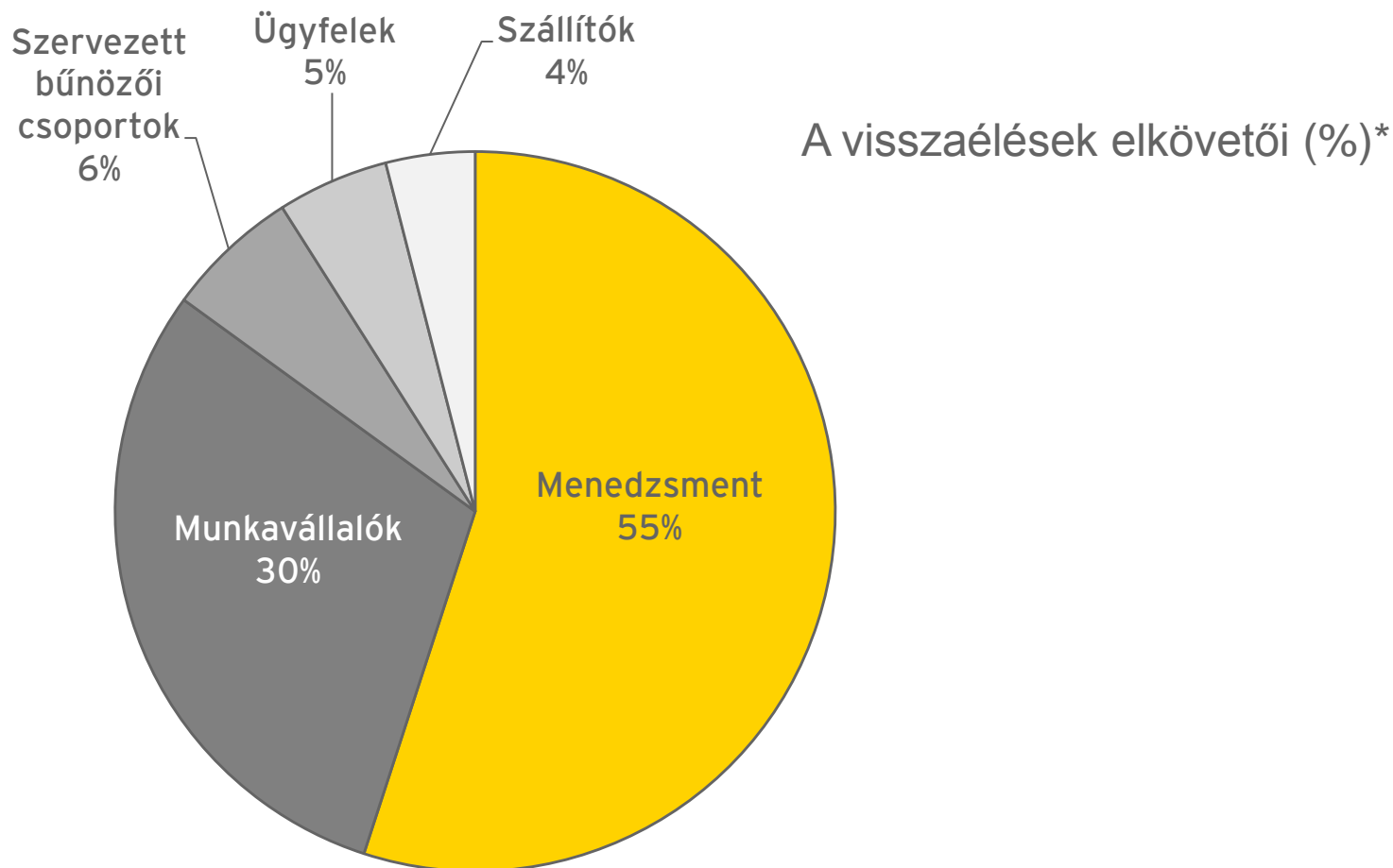
---

1. Szakmai szkepticizmus (220 számú standard)

- könyvvizsgálónak fenn kell tartania a szakmai szkepticizmust az egész könyvvizsgálat során, felismerve annak lehetőségét, hogy csalásból eredő lényeges hibás állítás állhat fenn a könyvvizsgálónak a gazdálkodó egység vezetése és az irányítással megbízott személyek őszinteségével és tisztességével kapcsolatos múltbeli tapasztalatai ellenére
- Ha a könyvvizsgálat során azonosított feltételek miatt a könyvvizsgáló úgy véli, hogy lehet, hogy egy dokumentum nem hiteles, vagy hogy egy dokumentumban levő feltételeket módosították, de ezt a könyvvizsgálóval nem ismertették, akkor a könyvvizsgálónak tovább kell ezt vizsgálnia
- Ha a vezetéssel vagy az irányítással megbízott személyekkel készített interjúk során kapott válaszok nincsenek összhangban, akkor a könyvvizsgálónak ki kell vizsgálnia a következetlenségeket.

A visszaélések elkövetői

*Ernst & Young 8th Global Fraud Survey

---

2. Követelmény – II.

A megbízásért felelős munkacsoport megbeszélése (315 számú standard)

- A megbízásért felelős munkacsoport tartson megbeszélést
- a megbízásért felelős partner határozza meg, hogy mely tényezőket kell ismertetni a munkacsoportnak a megbeszélésen részt nem vevő tagjaival
- megbeszélésen különös hangsúlyt kell helyezni arra, hogy hogyan és hol lehetnek kitéve a gazdálkodó egység pénzügyi kimutatásai a csalásból eredő lényeges hibás állításnak, beleértve azt is, hogy hogyan merülhet fel csalás

3. Követelmény – III.

A Kockázatbecslési eljárások (315 számú standard)

- Interjúkészítés a cégvezetéssel, a belső ellenőrzéssel és egyéb munkavállalókkal annak megállapítása céljából, hogy van-e tudomásuk a céget érintő bármilyen tényleges vagy állítólagos csalásról és megismerje a csalás kockázatával kapcsolatos nézeteiket.
- a könyvvizsgálónak meg kell ismernie, hogy az irányítással megbízott személyek hogyan felügyelik a vezetésnek a gazdálkodó egységen belüli csalás kockázatainak azonosítására és kezelésére vonatkozó folyamatait, valamint a belső kontrollt, amelyet a vezetés az ilyen kockázatok csökkentésére alakított ki
- A könyvvizsgálónak értékelnie kell, hogy az egyéb kockázatbecslési eljárások végrehajtása során szerzett információk azt jelzik-e, hogy jelen van egy vagy több csalási kockázati tényező. Míg a csalási kockázati tényezők lehet, hogy nem szükségszerűen jelzik csalás létezését, gyakran jelen voltak olyan körülmények között, ahol csalás történt, és ezért csalásból eredő lényeges hibás állítás kockázatait jelezhetik.

4. Követelmény – IV.

Csalásból eredő lényeges hibás állítások kockázatainak azonosítása és becslése (315 számú standard)

- a könyvvizsgálónak azonosítania kell és fel kell mérnie a lényeges hibás állítás csalásból eredő kockázatait a pénzügyi kimutatások szintjén
- A csalásból eredő lényeges hibás állítás kockázatainak azonosítása és felmérése során a könyvvizsgálónak - azon feltételezés alapján, hogy csalási kockázatok állnak fenn a bevételek megjelenítésében - értékelnie kell, hogy milyen típusú bevételekből, bevételi ügyletekből vagy állításokból származnak ilyen kockázatok
- A könyvvizsgálónak a csalásból eredő lényeges hibás állítás becsült kockázatait jelentős kockázatként kell kezelnie, és ennek megfelelően, ha ezt még nem tette meg, meg kell ismernie a gazdálkodó egységnek az ilyen kockázatok kapcsolódó kontrolljait, beleértve a kontrolltevékenységeket is

Követelmények – V.

Válaszok a csalásból eredő lényeges hibás állítás becsült kockázataira (330 számú standard)

- A kontrollok vezetés általi felülírásának kockázatára reagáló eljárások

- A vezetés különleges helyzetben van ahhoz, hogy csalást kövessen el, mert manipulálni tudja a számviteli nyilvántartásokat és csalási szándékú pénzügyi kimutatásokat tud készíteni olyan kontrollok felülírásával, amelyek egyébként hatékonyan működőknek tűnnek.
  - Tesztelése a főkönyvben rögzített tételek és a pénzügyi kimutatások elkészítése során tett egyé helyesbítések megfelelőségének
  - Áttekintse a számviteli becslések áttekintése az elfogultság szempontjából és értékelje, hogy az elfogultságot eredményező körülmények, ha vannak ilyenek, csalásból eredő hibás állítás kockázatát testesítik-e meg.
  - Olyan jelentős ügyletek esetén, amelyek kívül esnek a gazdálkodó egység szokásos üzletmenetén, vagy amelyek egyébként szokatlannak tűnnek, a könyvvizsgálónak értékelnie kell, hogy az ügyletek üzleti szempontból vett értelme (vagy annak hiánya) arra utal-e, hogy lehet, hogy ezeket a beszámoló-készítés során elkövetett csalás céljából, vagy az eszközök elsikkasztásának leplezése céljából kötötték meg.

Követelmény – VI.

A könyvvizsgálati bizonyíték értékelése (315 számú standard)

- A könyvvizsgálónak értékelnie kell, hogy a könyvvizsgálat végéhez közeli időpontban végrehajtott elemző eljárások jelzik-e csalásból eredő lényeges hibás állítás korábban fel nem ismert kockázatát
- Ha a könyvvizsgáló hibás állítást azonosít, függetlenül attól, hogy az lényeges vagy sem, és a könyvvizsgálónak oka van úgy vélni, hogy ez csalás eredménye vagy csalás eredménye lehet, valamint hogy a vezetés (különösen a felső vezetés) érintett, a könyvvizsgálónak újra kell értékelnie a csalásból eredő lényeges hibás állítás kockázatainak a becslését és ennek hatását a becsült kockázatokra válaszul adott könyvvizsgálati eljárások jellegére, ütemezésére és terjedelmére vonatkozóan.
- A könyvvizsgálónak a korábban beszerzett bizonyíték megbízhatóságának újramérlegelésekor mérlegelnie kell azt is, hogy a körülmények vagy feltételek jeleznek-e a munkavállalókat, a vezetést vagy harmadik feleket is magában foglaló esetleges összejátszást.
- Ha a könyvvizsgáló megerősíti azt, hogy a pénzügyi kimutatások csalásból eredő lényeges hibás állításokat tartalmaznak, vagy amikor nem képes következtetést levonni arról, hogy a pénzügyi kimutatások csalásból eredő lényeges hibás állításokat tartalmaznak-e, a könyvvizsgálónak értékelnie kell a könyvvizsgálatra gyakorolt hatásokat.

Követelmény – VII.

Ha a könyvvizsgáló nem tudja folytatni a megbízást

- Ha csalásból vagy gyanított csalásból eredő hibás állítás miatt a könyvvizsgáló olyan különleges körülményeket észlel, amelyek kérdéssé teszik, hogy a könyvvizsgáló képes-e a könyvvizsgálat végrehajtását folytatni, a könyvvizsgálónak:
  - meg kell állapítania az adott körülmények között vonatkozó szakmai és jogi felelősségeit, beleértve azt is, követelmény-e, hogy jelentést tegyen a könyvvizsgálati kinevezést adó személynek vagy személyeknek, vagy bizonyos esetekben a felügyeleti hatóságoknak
  - mérlegelnie kell, helyénvaló-e visszalépnie a megbízástól, ha vonatkozó jogszabály vagy szabályozás értelmében lehetséges a visszalépés, és
  - ha a könyvvizsgáló visszalép:
    - meg kell vitatnia a vezetés megfelelő szintjével és az irányítással megbízott személyekkel a könyvvizsgálónak a megbízástól való visszalépését, valamint a visszalépés okait, valamint
    - meg kell állapítania, hogy van-e szakmai vagy jogi követelmény arra, hogy jelentést tegyen a könyvvizsgálati kinevezést adó személynek vagy személyeknek, vagy bizonyos esetekben a felügyeleti hatóságoknak a könyvvizsgálónak a megbízástól való visszalépéséről, valamint a visszalépés okairól

Követelmény – VIII.

Írásbeli nyilatkozatok

A könyvvizsgálónak írásbeli nyilatkozatokat kell beszereznie a vezetéstől és adott esetben az irányítással megbízott személyektől arra vonatkozóan, hogy:

- elismerik a csalások megelőzésére és feltárására létrehozott belső kontroll kialakításával, bevezetésével és fenntartásával kapcsolatos felelősségüket
- ismertették a könyvvizsgálóval a vezetés azon kockázat felmérésével kapcsolatos eredményeit, hogy a pénzügyi kimutatások csalás miatt lényeges hibás állításokat tartalmazhatnak
- ismertették a könyvvizsgálóval a gazdálkodó egységet érintő, az alábbiakban felsoroltak részvételével elkövetett csalással vagy vélt csalással kapcsolatos ismereteiket:
  - a vezetés
  - a belső kontrollban fontos szerepet játszó munkavállalók, vagy
  - mások, ahol a csalás lényeges hatással lehetett a pénzügyi kimutatásokra, továbbá
- ismertették a könyvvizsgálóval a munkavállalók, korábbi munkavállalók, elemzők, szabályozók vagy mások által tett, a gazdálkodó egység pénzügyi kimutatásait érintő csalásra vagy vélt csalásra vonatkozó bármely kijelentéssel kapcsolatos ismereteiket.

Követelmény – IX.

Kommunikáció a vezetés felé és az irányítással megbízott személyekkel

---

- Ha a könyvvizsgáló csalást azonosított vagy olyan információt szerzett be, amely azt jelzi, hogy csalás esete állhat fenn, a könyvvizsgálónak ezeket az ügyeket kellő időben kommunikálnia kell a vezetés megfelelő szintje felé annak érdekében, hogy tájékoztassa a felelőségeik szempontjából releváns ügyekről azokat, akik elsődlegesen felelősek a csalás megelőzéséért és feltárásáért.

Követelmény – X.

Kommunikáció a szabályozó és végrehajtó hatóságok felé

- Ha a könyvvizsgáló csalást azonosított vagy gyanít, meg kell állapítania, hogy van-e arra vonatkozó felelőssége, hogy az előfordulást vagy a gyanút a gazdálkodó egységen kívüli fél felé jelentse.
- Bár a könyvvizsgáló ügyfél-információk bizalmas kezelésére vonatkozó szakmai kötelessége kizárhatja az ilyen jelentést, a könyvvizsgáló jogi felelőssége bizonyos körülmények között felülírhatja a titoktartás kötelezettségét.

Követelmény – XI.

Dokumentálás (330 számú standard)

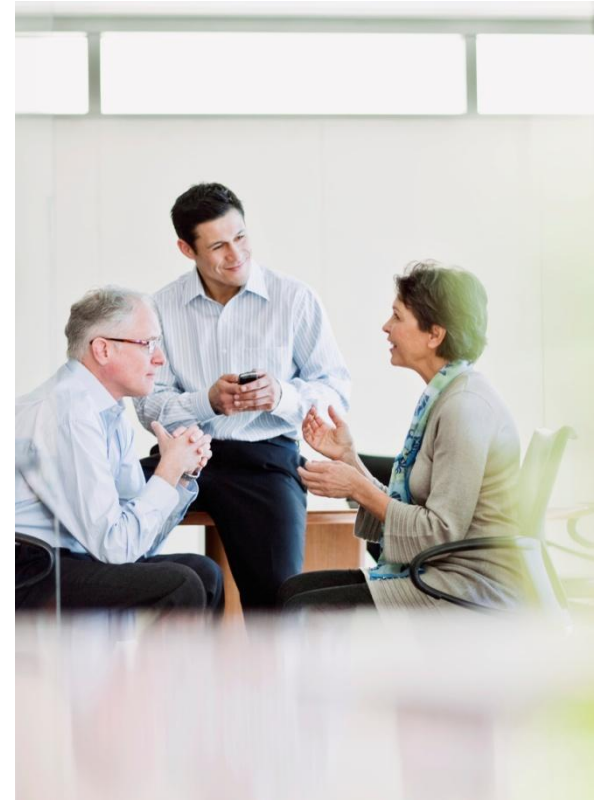

- A könyvvizsgálónak a következőket kell belefoglalnia a könyvvizsgálónak a lényeges hibás állítások becsült kockázataira adott válaszaival kapcsolatos könyvvizsgálati dokumentációba:
  - a pénzügyi kimutatások szintjén fennálló, csalásból eredő lényeges hibás állítás becsült kockázataira adott átfogó válaszokat, valamint a könyvvizsgálati eljárások jellegét, ütemezését és terjedelmét, továbbá az ezen eljárások és az állítás szintjén fennálló, csalásból eredő lényeges hibás állítás becsült kockázatai közötti kapcsolatot, és
  - a könyvvizsgálati eljárások eredményeit, beleértve azokat az eljárásokat, amelyeket a kontrollok vezetés általi felülírásának kockázata kezelése céljából alakítottak ki

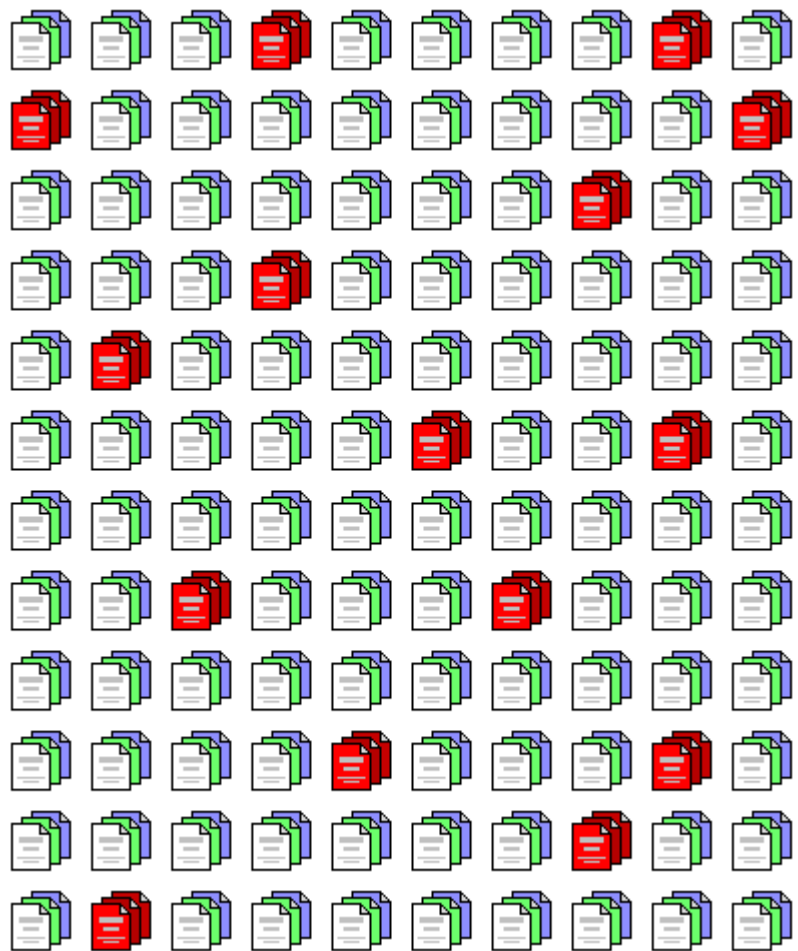
A könyvvizsgálat kihívásai a fraud kockázatok terén

---

1. **Mintaválasztás módszertana**
2. **Eredmények, tesztek kiértékelése**
3. **Bizonyítékok begyűjtése és tárolása**

1. Mintaválasztás módszertana

Magyarázat: 5.000.000 db populációból 100 eset gyanús.
25 db-os mintát kiválasztva 100% előfordulás esetén
mennyi a valószínűsége annak, hogy a 25 db
mintában előfordul legalább 1 gyanús eset.

Valószínűség: 0,002%

1/b. Mintaválasztás módszertana – beszerzési folyamathoz kapcsolódó adattömeg elemzése

Üzletfelekkel kapcsolatos kockázatok felmérése

- ▶ Off-shore üzletfelek
- ▶ Rejtett kapcsolatok az üzletfelek között
- ▶ Nem megfelelő törzsadatok
- ▶ Követelések érvénytelen leírása
- ▶ Beszállítói megrendelések feladása a számla megérkezését követően / nem létezik megrendelés
- ▶ Megengedhetetlen különbségek a számlázás és a teljesítés dátumai között
- ▶ Egyszeri számlázók
- ▶ Egy üzletfél négyszer számláz egyetlen napon
- ▶ A jóváhagyási limit megkerülésének szokása

Megállapítások és megjegyzések

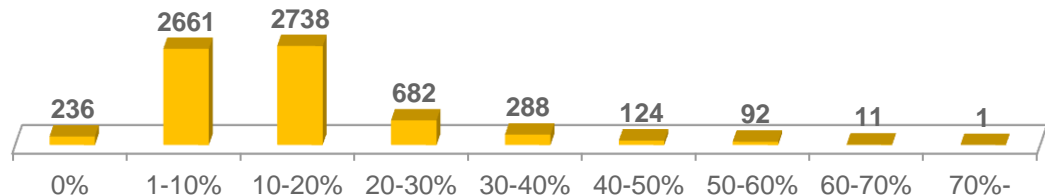
- a) Tapasztalataink alapján a sárgával jelölt 104 üzleti kapcsolat részletes vizsgálat alávetésének ajánlott.
- b) A fehérrel jelölt területek nem jelölnek kockázatot.

- c) A legmagasabb kockázati pontszám a lakosságban 75%.
- d) A kockázati pontszám célja tendenciák ábrázolása, nem következik belőle, hogy ténylegesen végbement etikátlan magatartás.

A vizsgálati idő alatti forgalom

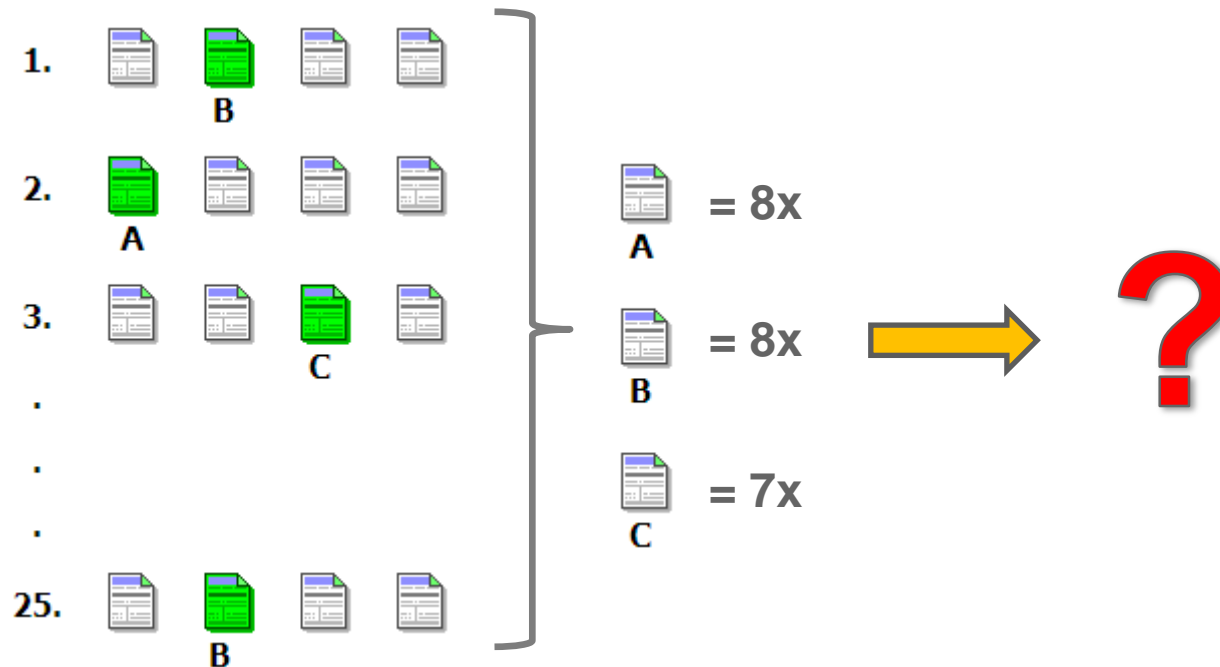
Szállítók száma és forgalom (db/MFt)

		1	2	5	8	6 db	6	1	-
1,000 MFt felett	-	3.370 MFt	15770 MFt	12.583 MFt	17.744 MFt	9.988 MFt	15.132 MFt		
	6	6	13	18	19	17	23	4	1
200 - 1000 MFt	2.376 MFt	2.251 MFt	6.305 MFt	7.747 MFt	7.986 MFt	8.378 MFt	8.650 MFt	1.577 MFt	456 MFt
	20	239	289	136	73	58	58	6	
5 - 200 MFt	618 MFt	5.447 MFt	7.654 MFt	5.075 MFt	3.372 MFt	3.372 MFt	3.686 MFt	663 MFt	
	210	2.415	2.434	453	125	28	5		
5 MFt alatt	78 MFt	1.333 MFt	1.317 MFt	464 MFt	200 MFt	27 MFt	12 MFt		

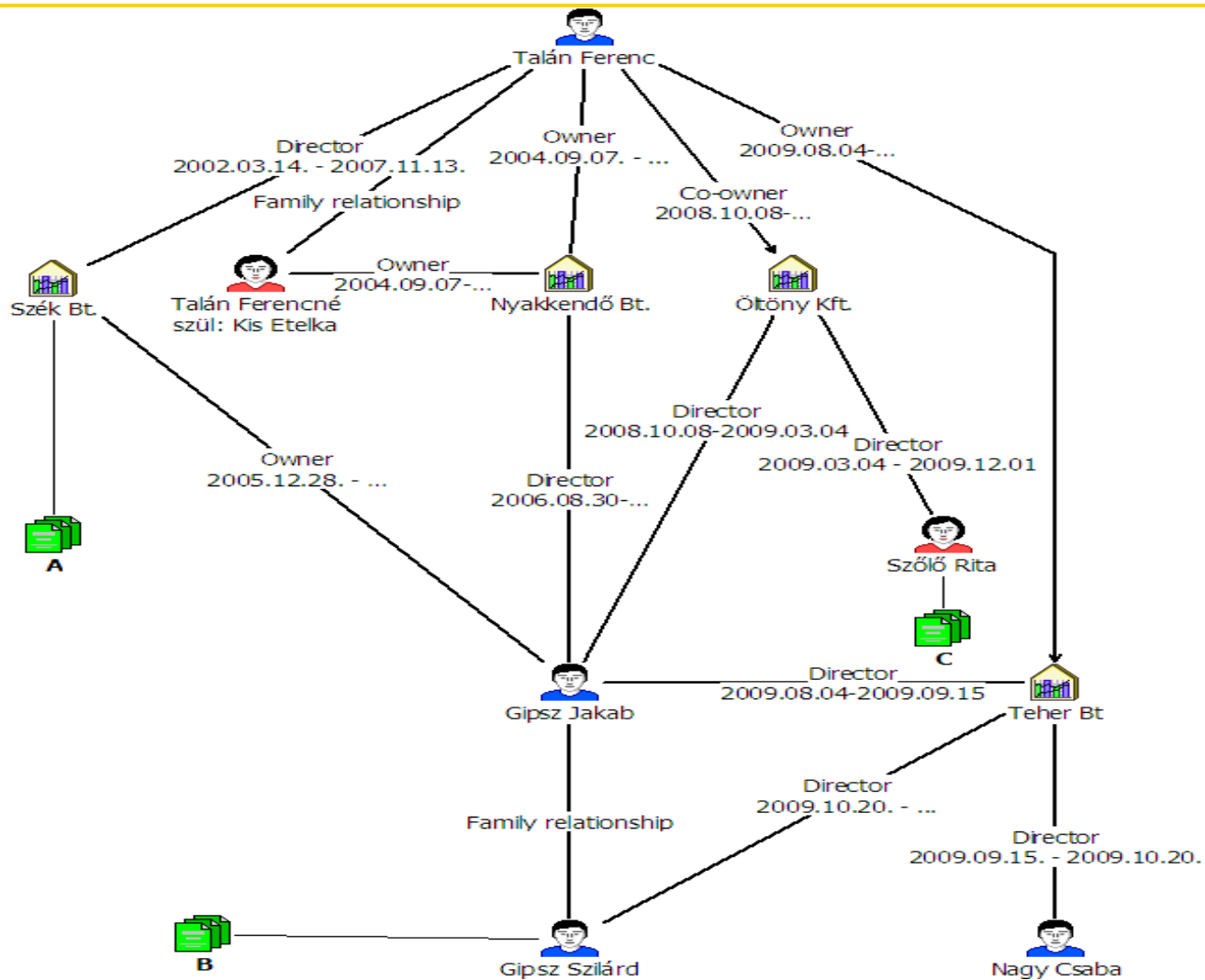

2. Tesztek, eredmények kiértékelése

Meghívásos tender – 25 db minta

2/b. Kapcsolati ábra

3. A bizonyítékok begyűjtése és tárolása

- ▶ Első 48 óra kritikus
- ▶ Bizonyítékok tárolása / felhasználhatósága

Példa

Az eset:

- ▶ Ügyfélpanasz alapján derült fény rá, hogy egy külföldi tulajdonú nagybank, Magyarországi leányvállalatának egyik fiókjában több száz ügyfél számlájáról jelentős összegek hiányoznak
- ▶ Az esetre megképzett tartalék: több milliárd forint
- ▶ A környezet meghatározása:
  - ▶ „Sztár értékesítő fiók”
  - ▶ Fiókvezető kialakította saját „private banking” portfólióját
  - ▶ Idős ügyfelek – teljes bizalom
  - ▶ Bankszámlakivonat a fiók címére érkezett, vagy nem generálódott (hold mail)
- ▶ Hogyan lehetséges?
  - ▶ Belső folyamatok, folyamat gyengeségeinek professzionális ismerete
  - ▶ Nem megfelelő kontrollkörnyezet
  - ▶ Az értékesítési eredmények miatt kapott kontroll engedmények
  - ▶ Összejátszás
  - ▶ Belső ellenőrzési kockázatértékelés nem volt megfelelő
  - ▶ Belső ellenőrzési vizsgálat nem fedte le a kulcs kockázatokat
  - ▶ Rendszerhiányosságok

Példa

Könyvvizsgáló hogyan észlelhette volna:

- ▶ Belső folyamatok felmérése és a feltárt kockázatokra megfelelő választ adó tesztelések elvégzése
- ▶ Informatikai rendszer megfelelő ismerete, kockázatértékelése
- ▶ Banki termékek, folyamatok megfelelő kockázatértékelése
- ▶ Adatelemzésen alapuló mintavétel
  - ▶ Fraud sémák alkalmazása
  - ▶ Üzletmenettől szokatlan tranzakciók kiszűrése, és beépítése a mintába

„A bizalom jó, de az ellenőrzés jobb”

Kérdések?

Köszönöm a figyelmet!

Elérhetőség

Pintér Zoltán
Szenior Manager
Okleveles nemzetközi visszaélés-
kockázatkezelési szakértő

Telefon: +36 1 451 8792

Mobil telefon: +36 30 823 0429

Fax +36 1 451 8189

Email zoltan.pinter@hu.ey.com